

BCC PROPONUJE

dotyczy: projektu ustawy 25 maja 2018 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary i zmianie niektórych ustaw

Rozwiązania przyjęte w ustawie o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych zmierzają do zwiększenia efektywności narzędzi służących do wymierzenia sankcji podmiotom zbiorowym, zwłaszcza w przypadku zwalczania poważnej przestępczości gospodarczej i skarbowej. Liczba spraw prowadzonych wobec podmiotów zbiorowych jest niewielka. W 2015 r. do sądów wpłynęło 14 spraw, w 2014 r. – 31 spraw, w 2013 r. – 26 spraw. Projekt opiniowanej ustawy wprowadza szereg narzędzi i instytucji, które powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności w wykrywaniu i ściganiu przestępstw gospodarczych.

BCC stoi na stanowisku, iż państwo powinno być skuteczne w zwalczaniu umyślnej przestępczości gospodarczej i skarbowej, stanowiącej de facto nieuczciwą konkurencję wobec podmiotów działających zgodnie z prawem.

Z punktu widzenia przedsiębiorcy:

Projekt ustawy wprowadza jednak zasadę, iż podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności także, jeżeli do popełnienia czynu doszło w wyniku niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach. Kryterium niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach jest natomiast nieostre i ocenne. Jest to istotne tym bardziej, iż projekt ustawy wprowadza szereg sankcji wobec podmiotu zbiorowego. Sąd będzie mógł bowiem orzec wobec podmiotu zbiorowego karę pieniężną w wysokości od 30 000 zł do nawet 30 000 000 zł, jak również karę w postaci rozwiązania lub likwidacji podmiotu zbiorowego. Środkami orzekanymi wobec podmiotu zbiorowego będą m.in. przepadek mienia, zakaz promocji lub reklamy, zakaz prowadzenia działalności gospodarczej określonego rodzaju czy zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne. Są to bardzo daleko idące sankcje, jak najbardziej uzasadnione wobec poważnych przestępców gospodarczych i podatkowych działających umyślnie. Ze względu jednak na wyżej wskazane zapisy, nie można wykluczyć sytuacji, iż dojdzie do ukarania podmiotu zbiorowego, który dopuścił się popełnienia czynu na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach.

Wykazanie należytej staranności będzie przy tym wymagało wprowadzenia przez przedsiębiorcę szeregu procedur oraz szkoleń, co oczywiście zwiększy koszty prowadzenia działalności gospodarczej, nie dając jednak gwarancji uniknięcia odpowiedzialności.

Ustawodawca nie określa bowiem w żaden sposób, co należy wykonać, aby można było przyjąć, że spełnione są kryteria zachowania należytej staranności.

Mając powyższe na uwadze, BCC proponuje wykreślenie z projektu ustawy zapisów umożliwiających pociągnięcie do odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, jeżeli do popełnienia czynu doszło w wyniku niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach.

Szczegółowe uwagi i propozycje BCC do poszczególnych zapisów projektu ustawy:

Art. 2:

Zgodnie z obowiązującą jeszcze ustawą, podmiotem zbiorowym jest osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej. Z powyższego wyliczenia wyłączony jest Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, a także organy państwowe i samorządu terytorialnego.

Przepisy projektu ustawy przewidują natomiast, iż podmiotem zbiorowym będzie także spółka handlowa z udziałem Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub związku takich jednostek, co jest dobrym rozwiązaniem. Nie ma bowiem uzasadnienia dla wyłączenia z działania ustawy spółek z udziałem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków.

Art 5, art 6 oraz 29:

Istotną zmianą w stosunku do obecnie obowiązujących przepisów, będzie likwidacja wymogu uprzedniego skazania osoby fizycznej przed wszczęciem postępowania przeciwko podmiotowi zbiorowemu. W świetle nowych przepisów, postępowanie przeciwko osobie fizycznej i przeciwko osobie prawnej będzie mogło być prowadzone równocześnie. Rozwiązanie to powinno przyczynić się do szybszego zakończenia spraw oraz zwiększyć efektywność ścigalności nałożonych kar.

Co jednak najbardziej istotne, projekt ustawy w art. 6 ust. 1 wprowadza zasadę, iż podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności także, jeżeli do popełnienia czynu doszło w wyniku niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach. Jak już wyżej wspomniano, kryteria te, jako nieostre i ocenne, nie powinny stanowić podstawy do ustalania odpowiedzialności, w szczególności przy tak daleko idących sankcjach przewidzianych przez projekt ustawy. Zgodnie zaś z art. 29, orzekając kary lub środki karne, sąd będzie miał obowiązek uwzględnić w szczególności wagę nieprawidłowości w zachowaniu reguł należytej staranności działania.

Art. 51 oraz art. 52:

Zgodnie z przedmiotowym projektem, w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania w sprawie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, zapobiegnięcia popełniania nowego przestępstwa (...) można wobec podmiotu zastosować zarząd przymusowy.

W celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania zarząd przymusowy orzeka się natomiast, jeżeli zachodzi duże prawdopodobieństwo popełnienia czynu zabronionego w związku z działalnością podmiotu zbiorowego, a jego działalność mogłaby spowodować popełnienie kolejnego czynu zabronionego, wyrządzić szkodę Skarbowi Państwa lub innej osobie lub utrudniałaby prowadzenie postępowania karnego lub postępowania karnego w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego.

Projekt ustawy przewiduje także, iż w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub zapobiegnięcia popełnieniu nowego przestępstwa można wobec podmiotu zastosować następujące środki zapobiegawcze:

- 1) zakaz promocji i reklamy;
- 2) zakaz zawierania umów określonego rodzaju;
- 3) zakaz prowadzenia określonej działalności;
- 4) zakaz obciążania na czas postępowania bez zgody sądu swojego majątku lub zbywania bez takiej zgody określonych przez sąd składników majątkowych;
- 5) zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne na czas trwania tego postępowania;
- 6) wstrzymanie wypłat dotacji lub subwencji;
- 7) zakaz łączenia się, podziału lub przekształcenia się podmiotu zbiorowego.

Zastosowanie wyżej wskazanych instytucji, prowadzi de facto do utraty kontroli nad przedsiębiorstwem. Wobec zasady, iż podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności także, jeżeli do popełnienia czynu doszło w wyniku niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, jest to rozwiązanie, mogące doprowadzić do faktycznego paraliżu przedsiębiorstwa, także w niejednoznacznych sprawach, zanim zapadnie jakikolwiek wyrok.

Istnieje zatem katalog środków, mogących mieć bardzo duży wpływ na działalność przedsiębiorstwa, przy jednoczesnych niejasnych kryteriach ich stosowania.

BCC proponuje aby jednoznacznie wskazać, iż wyżej wskazane środki mogą być stosowane jedynie w sprawach o przestępstwa popełnione umyślnie.

Zastrzeżenia BCC budzi także rozwiązanie, iż do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się nowe przepisy. W ocenie BCC, należałoby przyjąć rozwiązanie analogiczne jak to w Kodeksie karnym tj. jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

Kontakt do eksperta:

Radosław Płonka
ekspert prawny BCC
tel. 501 177 515
e-mail: radoslaw.plonka@bcc.org.pl

Kontakt dla mediów:

Emil Muciński
rzecznik, Instytut Interwencji Gospodarczych BCC
tel. 602 571 395, 22 58 26 113
e-mail: emil.mucinski@bcc.org.pl; instytut@bcc.org.pl

Business Centre Club istnieje od 1991 roku. Jest prestiżowym Klubem przedsiębiorców i największą w kraju, ustawową organizacją indywidualnych pracodawców. Grupa BCC składa się z Klubu BCC, Związku Pracodawców BCC i Studenckiego Forum BCC. Członkowie BCC zatrudniają ponad 400 tys. pracowników, obroty firm sięgają 20 miliardów złotych. Wśród członków BCC znajdują się największe korporacje krajowe i zagraniczne. Członkami Klubu są także uczelnie wyższe, wydawnictwa, szpitale, prawnicy, dziennikarze, naukowcy, lekarze, wojskowi i studenci. BCC prowadzi działania w blisko 250 miastach i 23 łóżach regionalnych na terenie całej Polski. Koncentruje się na działaniach na rzecz rozwoju gospodarki i pomocy przedsiębiorcom. BCC jest członkiem Rady Dialogu Społecznego. Koordynatorem wszystkich działań BCC jest Marek Goliszewski. Kontakty prasowe: <http://www.bcc.org.pl/Eksperci.244.0.html>
Więcej: <http://www.bcc.org.pl> oraz: <http://www.facebook.com/pages/Business-Centre-Club/301754142096>